DOMNUL DE LA SAN FRANCISCO

m

Vai! Vai! Cetatea rea mare.

Jiabilonnt, cetatea cea tare, ci 1 într-un ceas a venit judecata ta…

Apttiul pn

Un DOMN de la Sau Francisco – numele nu i l-a reţinut nimeni nici la Neapole şi nici la Capri – călătorea cu soţia şi fiica sa spre Lumea Veche, unde avea de gând să petreacă doi ani, fără alt scop decât acela de a se distra.

Era adânc convins că are tot dreptul să se bucure de odihnă, de distracţii, de o călătorie lungă şi confortabilă, şi încă de multe altele. Această convingere a lui se întemeia, în primul rând, pe faptul că era bogat şi, în al doilea rând, că de-abia acum începea să trăiască, cu toate că avea cincizeci şi opt de ani. Până atunci nu trăise, existase doar, dusese o viaţă, ce e drept nu tocmai rea, dar oricum, nădăjduind mereu într-un viitor plin de bucurii neîncercate încă. Muncise fără răgaz – chinezii pe care-i aducea cu miile ca să lucreze la el ştiau pe pielea lor ce înseamnă asta! – până când, în sfârşit, văzu ca realizase mult, că era aproape tot atât de bogat ca aceia pe care îi luase odinioară drept model; aşa că hotărî să-şi ia o vacanţă, să se odihnească. Oamenii din societatea lui obişnuiau, când voiau să se bucure din pl în de viaţă, să înceapă prin a trage o raită prin Europa, India, ori Egipt. Hotărî să facă şi el acelaşi lucru. Dorea, desigur, mai înainte de toate să-şi i acorde lui însuşi o răsplată pentru atâţia ani de muncă, dar se bucura totodată şi de plăcerea ce aveau s-o aibă soţia şi fiica sa. Nu se poate spune că soţia lui era din fire prea impresionabilă, dar, după cum se ştie, toate americancele mai în vârstă au pasiunea călătoriilor. Cât pentru fiica sa, o fată cam bolnăvicioasă şi trecută de prima tinereţe, călătoria asta se impunea chiar în mod imperios: pe lângă foloasele aduse sănătăţii, se mai putea ivi şi e în l îl ui re

norocoasă. Nu se întâmplă să stai la aceeaşi masă sau să admiri vreo frescă alături de un miliardar?

Itincrariul pe care şi-l întocmise domnul de la San Francisco era magnific. În decembrie şi ianuarie avea de gând să se bucure de căldură soarelui în Italia de sud, să admire monumentele antice, să guste farmecul tarantulei, al serenadelor cântărolilor ambulanţi, şi spera să cunoască – lucru la care sunt foarte sensibili oamenii de vârsta lui – dragostea tinerelor napolitane, fie chiar nu cu Lolul dezinteresată. Carnavalul se gândea să-l petreacă la Nisa şi Monte-Carlo, unde îşi dă întâlnire tocmai atunci elita societăţii – acea elită de care depind toate harurile civilizaţiei: croiala smochingurilor, trăinicia tronurilor, declaraţiile de război şi prosperitatea hotelurilor; acolo, unii se pasionează de cursele de automobile sau de regate, alţii de ruletă, iar alţii de ceea ce se numeşte, în mod curent, flirt. În sfârşit, unii se dau în vânt să tragă cu puşca în porumbei, care îşi iau zborul atât de frumos din cuştile lor, se înalţă deasupra gazonului de smarald, pe fundalul mării în culoarea florii de „nu-mă-uita”, şi cad vertiginos la pământ, ca nişte ghemotoace albe. Primele zile ale lunii martie voia să le consacre Florenţei, săptămâna patimilor s-o petreacă la Ronţa ca să asculte acolo *Miserere*. În planurile lui intra şi vizitarea Veneţiei, a Parisului, precum şi să asiste la luptele de tauri de la Sevilla, să meargă şi la băi de mare în arhipelagul britanic, să vadă Atena, Constantinopolul, Palestina, Egiptul şi chiar Japonia, asta, bineînţeles, la întoarcerea spre casă… La început, totul a mers de minune.

Era pe la sfârşitul lui noiembrie; până la Gibraltar au navigat prin pâclă recc sau prin vânt şi lapoviţă, totuşi fără să fi survenit vreo neplăcere. Pasagerii erau foarte numeroşi. Vestitul transatlantic „AflarâiEAA” semăna cu un hotel uriaş, prevăzut cu tot confortul: bar de noapte, băi de abur, un ziar editat pe vas. Viaţa îşi urma cursul după un

program bine stabilit: pasagerii se sculau dimineaţa în sunetele sirenelor ce răsunau prelung prin culoare în zori de zi, când întinderea verzuie de ape învolburate, cufundate în ceaţă, abia începea să se lumineze. În pijamale călduroase, pasagerii beau cafea, ciocolată ori cacao; apoi se îmbăiau în băi de marmură, făceau gimnastică pentru a-şi stimula pofta de mâncare, şi a dobândi o bună dispoziţie. Apoi venea timpul să se îmbrace pentru micul dejun; după aceasta, până la ora unsprezece, toată lumea se plimba voioasă pe covertă ea să aspire aerul proaspăt şi rece al oceanului sau să joace s-*huffle board* ori alte jocuri pentru a-şi stimula din nou pofta de mâncare, iar la unsprezece lua o gustare – tartine şi o ceaşcă cu bulion de găină – ca după asta să-şi citească în tihnă ziarul şi să aştepte în linişte cel de-al doilea dejun, care era şi mai substanţial, şi mai variat decât primul. Următoarele două ceasuri erau consacrate odihnei. Pe covertele înţesate de şezlonguri, pasagerii stăteau tolăniţi, acoperiţi cu pleduri, şi priveau cerul înnorat şi talazurile cu crestele înspumate ce se rostogoleau în larg, sau se lăsau cuprinşi de o dulce pirotcală. La ora cinci se servea pasagerilor odihniţi şi înviorаţi un ceai tare şi aromat, cu prăjiturele; la ora şapte, sirenele vesteau cel mai important moment al zilei, încununarea ci: cina… Atunci domnul de la San Francisco, plin de avânt, se îndrepta grăbit, frecându-şi palmele, spre somptuoasa lui cabină de lux, să se îmbrace pentru masă.

Nenumăratele lumini de la etajele „Atlantidei” străpungeau bezna ca nişte ochi de văpaie. O armată întreagă de servitori roboteau cu înfrigurare în bucătării, la spălatul vaselor, în depozitele cu vin. Oceanul care se frământa în dosul pereţilor vasului era înfricoşător, dar nimeni nu se gândea la asta, toată lumea avea o încredere oarbă în puterea căpitanului de a-l stăpâni. Acesta era un uriaş cu părul roşcat, care părea întotdeauna somnoros şi,

în uniforma lui cu trese late de aur, semăna cu un idol monumental. Rareori îşi părăsea apartamentele misterioase, ca să apară printre pasageri. Pe teugă răsuna într-una urletul lugubru al sirenei care răcnea ca şi cum ar fi fost cuprinsă de o furie turbată. Dar cei care cinau n-o prea auzeau, căci urletele ei erau înăbuşite de sunetele unei excelente orchestre de coarde, ce cânta neostenit, cu multă măiestrie, în sala de marmură cu două rânduri de ferestre şi covoare moi, plină de lumină orbitoare, înţesată de doamne decoltate şi de bărbaţi în fracuri sau smochinguri. Pasagerii erau serviţi de lachei prezentabili, şi de respectuoşi *maîtres d'hôtel*, dintre care unul, cel care primea comanda numai pentru vinuri, purta un colan la gât întocmai ca un *lord mayor*. Smochinguţ. şi cămaşa scrobită îl întinereau mult pe domnul de la San Francisco. Uscăţiv, de statură mijlocie, nu prea frumos clădit, clar bine legat, spilcuit, lustruit şi înviorat cât se cuvine, trona în această sală somptuoasă, scăl

1 Titlul dat primarului Londrei şi al altor oraşe mari, din Anglia.

dată într-o lumină sidefiu-aurie, aşefcat în faţa unei sticle de vin *johannisberg* de culoarea chihlimbarului. Mulţimea de pahare şi păhărele, din cel mai fin cristal, îi desfăta privirile, ca şi buchetul de zambile pus dinaintea lui. Faţa-i gălbuie avea ceva de mongol în ea; mustăţile înspicate cu fire argintii erau tunse scurt, dinţii marij îmbrăcaţi în aur, străluceau, iar ţeasta-i puternică şi pleşuvă avea luciri de fildeş. Soţia lui, o femeie voluminoasă şi calmă, era bogat îmbrăcată, dar potrivit cu vârsta ei; fiică-sa avea o rochie de o croială complicată, vaporoasă şi străvezie, pe care o purta cu o sinceră candoare; înaltă şi zveltă, ca trasă prin inel, avea un păr splendid, foarte frumos coafat, suflarea ei mirosea a pastile de violete, iar în preajma buzelor şi între omoplaţi avea câteva coşuri mici de un roz gingaş, uşor pudrate...

Masa de seară ţinea un ceas şi mai bine, apoi începea dansul în sala de bal. În timp ce se dansa, unii dintre bărbaţi, printre care, bineînţeles şi domnul de la San Francisco, stăteau tolăniţi în fotolii, picior peste picior, şi puneau la cale, în baza ultimelor ştiri sosite de la bursă, destinele popoarelor, fumau havane până ce obrajii li se făceau stacojii şi beau diferite lichioruri la barul unde erau serviţi de negri în tunici roşii, cu ochi bulbucaţi ce aduceau cu ouăle răscoapte. Oceanul, dincolo de pereţii vasului, îşi rostogolea, mugind, talazurile ca nişte munţi negri, vântul vâjâia, legănând parâmcic îngreuiate, vasul se cutremura în sforţarea de a răzbi prin viscol şi prin valurile cât munţii, despicând ca un plug aceste namile mişcătoare ce-şi arcuiau în clocot crestele înspumate. Gâtuită de ceaţă, sirena se auzea ca o tânguire de moarte, oamenii de cart îngheţaţi la posturile de observaţie, înnebuniţi, îşi încordau atenţia peste puteri; întunecimea şi căldura toridă din măruntaiele vasului puteau fi asemuite cu al nouălea cerc din infern. ilazanele uriaşe duduiau înfundat, înghiţind, cu gurile lor [înroşite de foc, grămezile de cărbune aruncate într-una în ele de fochiştii goi până la brâu, mânjiţi cu negru, scăldaţi într-o sudoare iute, cu miros greu, luminaţi de flăcările rubinii ale focurilor ce jucau pe trupurile lor, în timp ce la bar se lăfăiau în fotolii, cu picioarele cocoţate pe braţele jeţurilor, oameni fără griji, care degustau coniac şi lichioruri, învăluiţi în fumul aromat al ţigărilor; iar în sala de dans totul strălucea de lumină, căldură şi bucurie, perechile se avântau în viitoarea vasului sau se mlădiau în ritmul tangoului, în sunetele languroase ale muzicii, care păreau să implore stăruitor, cu un impudic alean, o favoare, mereu aceeaşi şi aceeaşi… în mulţimea aceasta de oameni eleganţi, se afla şi un mare bogătaş, lung şi deşirat, cu faţa rasă, care semăna cu un prelat, şi purta un l rac ieşit din modă; era şi un renumit scriitor spaniol, precum şi o frumuseţe celebră, a cărei faimă străbătuse

continentele; mai era şi o graţioasă pereche de îndrăgostiţi, urmărită de privirile curioase ale tuturor, pereche, carentx-şi tăinuia fericirea: *el* dansa numai cu *ea*; era atâta farmec şi suavitate în felul lor de a fi, încât nimeni n-ar fi putut bănui – afară de căpitan, care cunoştea secretul – că erau angajaţi de Lloyd1 să joace acest rol pentru o sumă bunicică de bani şi că navigau de multă vreme pe diverse transatlantice.

La Gibraltar, pasagerii fură plăcut surprinşi de razele calde ale soarelui care-ţi dădeau iluzia primăverii. Pe bordul „Atlantidei" apăru o figură nouă, stârnind curiozitatea unanimă. Era prinţul moştenitor al unui stătuleţ din Asia, care călătorea incognito. Mic de stat, rigid, cu faţa turtită şi ochii traşi spre tâmple, purta ochelari cu ramă de aur. Mustaţa-i neagră şi lungă era rară şi lăsa să i se străvadă pielea ca d; mort, ceea ce dădea o impresie cam neplăcută; altfel, era simpatic, simplu şi modest. În Mediterană se făcu iarăşi simţit suflul iernii: apele erau răscolite de valuri mari, în culorile cozilor de păun. Soarele strălucea pe cerul senin, iar valurile goneau stârnile de rafalele scurte şi năprasnice ale *tramonlanei*... A doua zi cerul păli, iar orizontul fu învăluit de ceaţă: se apropiau de pământ. În zare se iviră Ischia şi Capri. Cu binoclul se puteau distinge casele albe ale Neapolelui, ca nişte bucăţi de zahăr zvârlite la poalele vulcanului plumburiu. Multe *ladies* şi unii *gentlemen* se îmbrăcaseră în blănuri uşoare; umilii servitori chinezi – care nu vorbeau decât în şoaptă nişte adolescenţi cu picioarele arcuite, cu cozi lungi până la călcâie şi negre ca pana corbului, cu ochi umbriţi de gene lungi de fală – cărau încet spre scări pleduri, bastoane, valize, truse de voiaj... Fiica domnului de la San Francisco stătea pe covertă alături de prinţ, care, printr-o fericită întâmplare îi fusese prezentat eu o seară înainte şi se prefăcea că priveşte eu atenţie în zare, spre locul pe care i-l arăta el, explicându-i

— *Corporation of Lloyd's* – mare companie de navigaţie fi asigur Ări din Marea Britanie.

şi povestindu-i ceva repede, cu glas scăzut. Cu statura lui mică părea printre ceilalţi un băieţandru şi nu era prea arătos; ochelarii, gambeta, paltonul de croială englezească precum şi firele aspre ale mustăţii rare şi pielea fină, întinsă pe faţa lui turtită, smeadă, care părea dată cu lac, toate acestea îi dădeau o înfăţişare bizară. Dar fata îl asculta şi, de emoţie, nici nu înţelegea despre ce îi vorbeşte; inima îi zvâcnea năvalnic, plină de o admiraţie neînţeleasă faţă de prinţ: era cu totul altfel decât toţi ceilalţi – mâinile firave, pielea netedă sub care pulsa un străvechi sânge regesc, până şi îmbrăcămintea lui de croială europeană, sobră, şi care părea extrem de îngrijită, aveau un farmec deosebit. Cât despre domnul de la San Francisco, care purta ghetre cenuşii peste ghetele de lac, acesta n-o slăbea din ochi pe celebra frumuseţe care se găsea lângă el. Blondă, înaltă, cu un trup admirabil şi ochii fardaţi după ultima modă de la Paris, ea ţinea de un lănţişor de argint o javră minusculă, fără fir de păr pe trup, cu spinarea arcuită, căreia îi vorbea întruna. Fiica domnului de la San Francisco, simţindu-se oarecum stingherită, căuta să nu se uite la tatăl ei.

Domnul de la San Francisco, care în tot timpul călătoriei îşi deschisese larg băierile pungii, era deplin convins de sincera bunăvoinţă şi solicitudine a celor care-i serveau mâncărurile şi băuturile, slujindu-l din zori şi până-n noapte, ghicindu-i toate dorinţele, îngrijindu-se de curăţenie, ca nimic să nu-i tulbure liniştea, precum şi a celor care-i cărau lucrurile chemau pentru el hamali, îi transportau bagajele la hotel. Aşa fusese pretutindeni, aşa fusese şi pe vapor, aşa trebuia să fie şi la Neapole. Pe măsură ce se apropiau de ţărm, oraşul se contura tot mai limpede; muzicanţii, cu instrumentele lor strălucitoare de suflat, se şi îmbulziseră pe covertă şi, pe neaşteptate,

asurziră pasagerii cu acordurile solemne ale unui marş. Uriaşul căpitan apăru pe puntea de comandă, în uniformă de gală, şi ca un zeu îndurător îşi flutură mâna, salutând pasagerii. Domnului de la San Francisco i se păru ca, de altfel, tuturor celorlalţi, că numai în cinstea lui răsunau acordurile marşului glorioasei Americi, că numai pe el îl saluta căpitanul, urându-i bun sosit. Iar când „Atlantida" intră, în sfârşit, în rada portului, când acest colos cu multe etaje, ticsit de lume, ancoră, şi pasărelele fură coborâte, cu zgomot, câţi n-au dat fuga în întâmpinarea lui, să-i ofere serviciile? în jurul său se îmbulzea o armată întreagă de portari însoţiţi de ajutorii lor, cu caschete galonate cu aur, o droaie de comisionari, de puştani, fluierăvânt şi de vlăjgani zdrenţăroşi cu teancuri de ilustrate în mâini. Domnul de la San Francisco îi privea zâmbind satisfăcut – în timp ce se îndrepta spre automobilul hotelului la care ar fi putut să tragă şi prinţul – rostind calm, printre dinţi, când în limba engleză, când în cea italiană: – *Go awayî Via*!

2

Traiul la Neapole se orândui chiar de la început: dimineaţa – micul dejun într-o sufragerie sumbră, de unde putea fi văzut cerul înnorat, fără mari speranţe de înseninare, la uşile vestibulului – o droaie de ghizi; apoi apăreau primele raze călduţe ale soarelui trandafiriu, lăsându-te să contempli de la înălţimea balconului priveliştea Vezuviului învăluit din vârf până la poale în aburii străvezii ai dimineţii, să admiri întinderea argintie, vălurită, a apelor golfului şi conturul fin al insulei Capri din zare. Jos, pe cheiul umed, se vedeau măgăruşi înhămaţi la cabriolete şi detaşamente de soldaţi minusculi mărşăluind în sunetele voioase şi ţanţoşe ale fanfarei. Venea apoi timpul plimbării cu automobilul. Parcurgeau încet străzile populate şi înguste ca nişte coridoare cenuşii printre clădirile înalte cu multe ferestre; vizitau muzeele, de o curăţenie pedantă, dar lipsite de viaţă, scăldate într-o

lumină albă, egală, plăcută ochiului, dar monotonă şi plicticoasă ca a zăpezilor. Intrau prin biserici reci, cu miros de ceară, aproape toate la fel: un portal somptuos, închis cu o perdea grea de piele, în interior – pustiu, linişte, luminiţe tremurânde ale lumânărilor în sfeşnicul cu şapte braţe de pe altarul împodobit cu dantele; printre băncile de lemn înnegrit câte o bătrânică singuratică înălţându-şi ruga, lespezi funerare pe care lunecă piciorul şi, în sfârşit, vreo „Coborâre de pe cruce”, opera unui pictor neapărat celebru. La ora unu prânzeau pe muntele San Martino, unde se adună spre amiază multă lume din cea mai înaltă societate şi unde fiica domnului de la San Francisco era cât pe ce să leşine, într-o zi, când i se păruse că recunoaşte în sală, aşezată la o masă, pe prinţ, deşi ştia din ziare că el se afla atunci 1» Rojna; Ia ora cinci se servea ceaiul la hotel, într-un salon elegant, unde era foarte plăcut datorită covoarelor şi focului ce ardea vesel în cămin; apoi sosea timpul să te îmbraci pentru masa de seară. Ca şi pe vapor, se auzea şi aici sunetul puternic şi autoritar al gongului răsunând la toate etajele hotelului; se vedeau şi aci, răsfrânte de nenumăratele oglinzi, şiruri de doamne decoltate coborând în foşnet de mătase scările; şi aici uşile somptuoasei săli de mâncare erau larg şi primitor deschise, tunicile roşii ale muzicanţilor se zăreau pe estradă, mulţimea chelnerilor în frac se agita în jurul *mattre d’hôtel*-ului care servea, cu o rară dexteritate, o supă-cremă de culoare portocalie… Mesele erau şi aici îmbelşugate, se serveau atât de multe feluri de mâncare, de vinuri, ape minerale, dulciuri şi fructe, încât pe la unsprezece noaptea subretele duceau în toate camerele termofoare ca să uşureze digestia turiştilor.

În acel an, luna decembrie n-a prea fost pe placul călătorilor; când aduceau vorba despre timpul de afară, faţă de portari, aceştia îşi vârau capul între umeri, cu un aer vinovat, bolborosind că n-au mai pomenit aşa vreme –

deşi mai fuseseră nevoiţi să bolborosească acest lucru şi în alţi ani – invocând faptul că „peste tot se petrece ceva Acmaipomenit”: pe Riviera bântuie furtuni şi cad ploi torenţiale fără precedent, la Atena a niifs, Etna este înzăpezită şi noaptea emană o lumină fosforescentă, iar turiştii fug din Palermo goniţi de frig… în fiecare zi soarele strălucitor de dimineaţă îi amăgea: către amiază se înnora negreşit şi pornea să cearnă o ploaie tot mai deasă şi mai rece; atunci palmierii ce străjuiau intrarea hotelului luceau de ai fi zis că sunt de tinichea, oraşul părea mai murdar şi mai strâmt ca de obicei, muzeele plicticoase la culme; mucurile ţigărilor de foi ale birjarilor pântecoşi, îmbrăcaţi cu pelerine de cauciuc ce fluturau ca nişte aripi în bătaia vântului, aveau un miros de nesuferit, iar plesniturile cncrgice ale bicclor pe deasupra capului mârţoagelor erau numai simbolice; încălţămintea *signorilor* care măturau de zor liniile de tramvai era jalnică, iar picioarele femeilor care înotau în noroi, sub ploaie, cu părul negru despletit, păreauhidos de scurte; cât despre umezeala şi duhoarea de peşte putred ce venea dinspre mare, din valurile înspumate de lângă chei, ce să mai vorbim! Domnul şi doamna de la San Francisco se ciondăncau acum în fiecare dimineaţă; fiica lor ba era palidă şi avea dureri de cap, ba se înviora şi se extazia de tot ce vedea în jurul ei şi, în clipele acelca, era şi drăgălaşă, şi încântătoare: încântătoare cran sentimenicic gingaşe, corn plicate, trezite în sufletul ci de întâlnirea cu un om care ni era frumos, dar în vinele căruia curgea un străvechi sâng regesc, căci, la urma urmei, poate n-are importanţă ce anunu trezeşte un suflet de fecioară-Jbanul, gloria sau înalta obârşie…

Toată lumea susţinea că la Sorrento şi la Capri e cu totu’ altfel – e mai cald, zilele sunt mai însorite, lămâii în floare moravurile mai curate şi vinurile mai puţin falsificate. Aşadar, familia de la San Francisco se hotărî să

plece peaindată la Capriţ, cu tot bagajul, să viziteze insula, să calce pe rav* palatelor lui Tiberiu, să se plimbe cu barca prin legeni**4 Grotă Albastră, să asculte pe cimpoicrii din Abruzzi, cari colindă prin insulă o lună întreagă înainte de crăciun, slăvind-o pe fecioara Maria. Apoi plănuiau să meargă să se stabilească la Sorrento.

În ziua plecării – zi memorabilă pentru familia de k San Francisco! – nici dimineaţa n-a fost soare. O ce-aţi deasă învăluia în întregime Vezuviul şi se aşternea ca o pierde; cenuşie pe întinderea vălurită, plumburiu. a mării. Jjwjuh: Capri nu se vedea de loc, ea şi cum nici n-ar fi existat pe lume Micul vaporaş care se îndrepta spre Capri juca aşa de tare pe valuri, încât familia de la San Francisco zăcea lată pe divanurile sărăcăciosului salonaş de po bord, cu picioarele înfăşurate în pleduri şi eu ochii închişi clin pricina răului de mare. *Mistress* suferea, credea ea, mai mult decât toţi; de câte ori o învingea râul de mare şi avea impresia că moare, subreta venea fuga la ea cu un lighean şi râdea. Pe ea o legănau de mulţi ani, zi de zi, aceste valuri, pe frig şi pe arşiţă, şi totuşi n-avea nimic, era neobosită. *Aliss* era galbenă ca ceara şi tinca între

O >

dinţi o felioară de Jătnâic. *Mister*, într-un pardesiu larg şi cu o caschetă mare pe ochi, stătea întins pe spate şi în tot timpul parcursului nu şi-a descleştat fălcile; faţa i se întunecase, mustaţa se făcuse parcaşi mai albă, iar capul îi plesnea de durere. În ultimele zile, din pricina timpului păcătos, băuse prea mult în fiecare scară şi admirase prea multe „tablouri vii” prin diferite taverne. Ploaia nu mai contenea cu răpăiala în geamurile zăngănitoare, de unde apa se scurgea şi pe divanuri, vântul se năpustea turbat în catarge, iar uneori, ajutat de valuri, culca vaporaşul pe o rână, şi atunci se auzea cum se rostogoleşte cu un huruit asurzitor ceva în cala lui. La Castellamare şi Sorrento, unde vaporaşul făcea obişnuit scurte escale, se simţiseră

ceva mai bine; dar şi în timpul opririlor vaporul se legăna grozav, ţărmul prăpăstios, grădinile, pinii, hotelurile albe şi roz, precum şi munţii, cu vegetaţia lor luxuriantă şi cu crestele învăluite în aburi fumurii, zburau în sus şi în jos în dosul feresirelor, ca dale în leagăn; bărcile se loveau de bord, pasagerii din clasa a treia zbierau cât îi ţinea gura, se auzeau urletele unui copil ce ţipa de parcă ar fi fost strivit. Vântul umed răzbea prin uşi şi un băieţandru dintr-o barcă a hotelului „Royal" striga necontenit cu glas strident şi graseind: *lihoya-al*, *Hotel Riioyci-al*!" ca să ademenească pasagerii. Domnul de la San Francisco, simţindu-se – cum era şi firesc de fapt – bătrân de tot, se gândea cu plictiseală şi ciudă la toate aceste „Royal", „Splendid", „Excelsior" şi la toţi aceşti oameni hulpavi şi duhnind a usturoi, numiţi italieni. În timpul unei escale, deschise ochii şi, ridicându-se în capul oaselor, zări sub o stâncă abruptă o îngrămădire de căsuţe de piatră mizere şi mânedte de muce –, gai, cocoţate unele peste altele, chiar la marginea apei, lângă ele bărci, boarfe, cutii de tinichea şi mreje cafenii... şi-şi spuse că asta-i adevărata Italic, unde venise să-şi desfete sufletul, şi îl cuprinse deznădejdea... Când se lăsă amurgul – începu, în sfârşit, să se contureze, ca o pată neagră, insxila care părea perforată la bază de luminiţe roşii; vântul se potolise puţin şi adia numai o boare caldă şi înmiresmată. Peste valurile treptat potolite, cu sclipiri negre ca de smoală, se prelingeau, zvârcolindu-se ca nişte şerpi de aur, dârele de lumină ale felinarelor aprinse pe chei. Apoi se auzi huruitul puternic al ancorei aruncate şi plescăitul apei, pe urmă strigătele înverşunate ale barcagiilor şi, dintr-odată, parcă ţi se luă o piatră de pe inimă; în salon lumina străluci mai viu, se întoarse pofta de mâncare, de băut, de fumat, de a se mişca... Peste zece minute familia de la San Francisco coborî într-o barcă mare, iar peste alte cincisprezece, păşi pe pietrele cheiului ca să se urce apoi într-un funicular

mic, luminat din belşug, care începu să suie, zbârnâind, povârnişul abrupt, printre aracii viilor şi zidurile de piatră ruinate ale îngrăditurilor, printre portocalii uzi, noduroşi, ocroti ti pe alocuri de acoperişuri de paie; fructele lor aurii şi frunzişul des şi lucios sclipeau, lunecând prin faţa ferestrelor deschise ale funicularului, şi se pierdeau în jos... Ce frumos miroase în Italia pământul după ploaie, şi fiecare insulă îşi are mireasma ei!

! în seara aceea, insula Capri era cufundată în beznă, şi umezeala te pătrundea până la os. Dar, deodată, insula începu să prindă viaţă, se lumină pe-alocuri, ca de obicei la sosirea vaporului. Sus, pe munte, la staţia funicularului, se şi afla gloata de oameni, a cărei datorie era să-l întâmpine pe domnul de la San Francisco cu toate onorurile cuvenite. La drept vorbind „mai erau şi alţi călători, dar aceştia nu meritau o prea mare y atenţie – nişte ruşi stabiliţi la Capri, neglijent îmbrăcaţi, distraţi, bărboşi, cu ochelari, care-şi Lincau ridicate gulerele paltoanelor vechi şi uzate. Mai era şi un grup de nemţi tineri, cu picioare lungi şi capete rotunde ca nişte bile, îmbrăcaţi în haine tiroleze, cu rucsacuri în spinare, dar aceştia n-aveau If nevoie de serviciile nimănui, întrucât se simţeau pretutindeni ca la ei acasă şi-şi ţineau băierile pungii bine strânse. Cât despre domnul de la San Francisco, care stătea foarte flegmatic cât mai la o parte şi de unii şi de alţii, el fu imediat luat în seamă. Se repeziră să-l ajute să coboare el şi cu familia lui, alergară înainte să-i arate drumul, fu iarăşi înconjurat de o droaie de puşti şi de vânjoasele muieri de la Capri, care duc pe cap valizele şi cuferele turiştilor cu dare de mână. În piaţa mică, ce semăna cu un decor de operă, luminată de un singur glob electric care se legăna în bătaia vântului, răsuna tropăitul saboţilor acestor zdravene femei, iar ceata de copii porni, fluierând ascuţit şi făcând roata în mâini. Domnul de la San Fr*ancisco,* ca *y*n actor intrat în rolul său, paşi printre ei, îndreptându-se spre o arcadă de

stil medieval ceţega între. ele. douî Tclădiri şi dincolo de care cobora o ulicioară ce ducea spre intrarea viu luminată a hotelului. În stânga se desluşea coroana unui palmier, fremătând deasupra neojjerişurilor drepte, iar sus, pe bolta întunecoasă, sclipeau stelele albastre. Şi iarăşi s-ar fi zis că numai în cinstea oaspeţilor de la San Francisco prinsese viaţă acest orăşel umed de piatră de pe insuliţa stâncoasă din Mediterana, că numai ci îl făceau să fie atât de primitor şi de fericit pe stăpânul hotelului, că numai pe ci i-ar fi aşteptat gongul chinezesc ca să răsune prin culoarele hotelului, chemând lumea la masă de îndată ce iluştrii oaspeţi y păşiră în vestibul.

Stăpânul hotelului, un tânăr extrem de elegant, ieşi să-i întâmpine şi se înclină, cu cea mai aleasă politeţe, în faţa lor. Domnul de la San Francisco rămase uluit, văzându-l, căci îşi aminti] deodată că îl visase în noaptea trecută. îi răsări desluşit în minte cum, prin talmeş-balineşul visurilor ce-l năpădiseră, îl văzuse chiar pe acest domn, sau în orice caz unul care-i semăna leit, îmbrăcat întocmai ca el, cu o haină cu pulpanele rotunjite şi cu părul, pomădat pieptănat lins. Era atât de mirat, încât fu chiar cât pe ce să se oprească. Dar cum în sufletul lui de mulţi ani nu mai dăinuia nici urmă din ceea ce se cheamă obişnuit sentimente mistice, mirarea i se spulberă pe dată. Mai mult în glumă, povesti soţiei şi fiicei sale, în timp ce străbăteau culoarul hotelului, despre această ciudată coincidenţă dintre vis şi realitate. Fiica sa îi aruncă, însă, o privire plină de nelinişte; inima i se strânse de tristeţe, cuprinsă de sentimentul puternic al singurătăţii lor pe această insulă străină, cufundată în beznă…

O ilustră persoană ce-şi făcuse vilegiatura la Capri – Ies al XVII-lea – de-abia plecase. Li se oferiră călătorilor de la San Francisco apartamentele pe care le ocupase înaltul oaspe. Fu pusă la dispoziţia lor subreta cea mai frumoasă şi mai îndemânatică, o belgiană cu talia subţire şi

încorsetată, care purta pe cap o boneţică scrobită în formă de coroniţă festonată. Le dădură pe cel mai chipeş dintre lachei, un sicilian oacheş, cu părul negru ca pana corbului şi ochii ca doi cărbuni aprinşi, şi pe cel mai prompt om de serviciu de pe culoar – Luigi, scund şi grăsun, care se vânturase pe la multe hoteluri în viaţa lui. Îndată ce se instalară în apartamentele lor, se auzi în uşa camerei domnului de la San Francisco un ciocănit uşor. În cameră intră un *maître d'ho tel* francez, care venise să întrebe dacă distinşii oaspeţi doresc să supeze şi în caz că răspunsul va fi afirmativ, lucru de care nu se îndoia câtuşi de puţin, să le anunţe meniul Plângustetrosbif, sparanghel, fazan şi altele... Domnul de la San Francisco, deşi i se părea că se mai clatină împă duşumeaua sub picioarele lui, atât de rău îi fusese din pricina prăpăditului aceluia de vapor italian, totuşi închise mai întâi, fără grabă şi, ce e drept, fără prea multă îndemânare – nefiind obişnuit – fereastra, care se deschisese cu pocnet când intrase *maître d'hôtel-ul* şi prin care năvălea un miros de bucătărie şi de flori jilave din grădină, apoi îi răspunse *maître* d /idfe/-ului, liniştit şi răspicat, că vor supa şi-i porunci să le rezerve o măsuţă în fundul sălii, cât mai departe de uşă. Mai spuse că vor să bea vin de prin partea locului. *Maître d'hôtel-ul* prindea din zbor fiece cuvânt al domnului de la San Francisco şi se grăbea să încuviinţeze, t făcând uz de cele ruai felurite intonaţii, care aveau însă toate acelaşi înţeles şi anume – că nu era şi nici nu putea fi umbră de îndoială în ce priveşte legitimitatea dorinţelor domnului de la San Francisco şi că totul va fi îndeplinit întocmai, în cele din urmă, îşi plecă în mod respectuos capul şi întrebă cu deosebită delicatele:

— Asta-i tot ce doriţi, sir?

Şi, la răspunsul tărăgănat *yes*, adăugă că în astă-seară Carmella şi Giuseppe, bine cunoscuţi în Italia şi „de toţi turiştii din lume" vor dansa o tarantelă în holul

hotelului.

— Am văzut chipul ei pe cărţi poştale ilustrate, spuse domnul de la San Francisco, cu o totală indiferenţă în glas. Acest Giuseppe îi este soţ?

— *Văr*, sir, *răspunse* maître d'hdtel-*ul*.

Domnul de la San Francisco rămase un timp pe gânduri, apoi îl concedie, dând din cap.

După aceea începu a se găti iar ca de nuntă; aprinse toate becurile din cameră, inundând oglinzile cu strălucirile orbitoare ale luminilor, cu imaginile mobilelor lustruite şi ale cuferelor deschise, şi începu să se bărbierească şi să se spele, sunând din clipă în clipă. Zbârnâitul soneriei din camera lui msuna de-a lungul coridorului, încrucişându-se cu soneriile nerăbdătoare ale soţiei şi fiicei sale. Luigi, cu un şorţ roşu, venea valvârtej pe coridor, mişcându-se cu o agilitate surprinzătoare, caracteristică, de altfel, multor oameni graşi, mimând o expresie de groază care le făcea pe subretele, ce treceau în fugă pe lângă el, cu găleţile de faianţă, să pufnească în râs, şi ciocănea la uşă, întrebând cu o timiditate prefăcută şi cu un respect împins până la idiotism:

— Ha sonato, signore? 1

Dindărătul uşii se auzea glasul tărăgănat şi dogit îl domnului de la San Francisco, jignitor de condescendent:

— Yes, come in2…

Ce simţea, la ce se gândea domnul de la San Francisco în seara aceea atât de însemnată pentru el? Ca tot omul care a suferit de rău de mare, era lihnit de foame şi se gândea cu desfătare la prima lingură de supă şi la prima înghiţitură de

1 Aţi sunat, domnule? (fiul.) 4 Da, intră… (Enul.)

vin pe care le va sorbi, şi-şi îndeplinea ritualul îmbrăcatului cu o surescitare care nu mai lăsa loc vreunui alt gând sau sentiment.

Isprăvind cu bărbieritul şi spălatul, îşi potrivi în gură

dinţii falşi, apoi, în picioare în faţa oglinzii, îşi umezi părul şi-şi netezi cu periile montate în argint cele câteva fire argintii ce-i mai rămăseseră în jurul ţestei gălbui; pe urmă îşi trase pe trupu-i bătrân, vânjos încă, dar care din pricina hranei prea abundente începea să se îngroaşe în talie, un tricou de mătase crem, iar în picioarele-i osoase şi plate, ciorapi negri de mătase şi pantofi de lac. Îndoindu-şi de câteva ori genunchii, îşi aşează bine pantalonii negri, prinşi cu bretele de mătase, şi cămaşa albă ca zăpada cu piepţii scrobiţi, îşi puse butonii la manşetele tari, lucioase, şi începu canonul încercărilor de a prinde butonul de la gât sub gulerul tare. Avea însă senzaţia că duşumeaua se clatină încă sub picioarele lui, vârfurile degetelor de la mână îl dureau, iar butonul îi pişcă uneori pielea ofilită din adâncitura de sub mărul lui Adam; totuşi perseverenţa lui fu în cele din urmă încununată de succes – cu ochi strălucitori, congestionat din pricina gulerului prea strâmt, se aşeza, sleit de puteri, în faţa oglinzii în care i se răsfrângea silueta, din cap până în picioare, repetată de toate oglinzile din jur.

— Uf, e îngrozitor! mormăi el, plecându-şi capul chel, fără să-şi dea osteneala să cugete ce anume este îngrozitor; apoi, după un vechi obicei al lui, începu să-şi privească cu multă atenţie degetele scurte, anchilozate de gută la încheieturi, unghiile mari, bombate, de culoarea migdalelor, şi repetă cu convingere: E îngrozitor!…

În clipa aceea, răsună prelung, ca într-un templu păgân, cea de-a doua lovitură a gongului. Domnul de la San Francisco se sculă în grabă de pe scaun, îşi strânse şi mai tare gulerul cu cravata şi pântecul cu vesta, îşi puse smochingul, îşi îndreptă manşetele şi se mai privi o dată în oglindă… „Oacheşa asta de Carmella cu ochi şireţi, care seamănă cu \ o mulatră aşa cum e gătită în ţesături înflorate, unde pre\ domină portocaliul, trebuie să danseze straşnic”, îşi zise el. \înviorat de acest gând, ieşi din

cameră, păşi pe covor, se apropie de camera alăturată, aceea a soţiei, şi întreba cu glas ţâre dacă mai au mult cu îmbrăcatul.

— Încă cinci minute! se auzi dindărătul uşii vocea sohO» ră şi plină de voioşie a fiicei sale.

— Splendid! spuse domnul de la San Francisco.

Şi se îndreptă tară grabă de-a lungul coridoarelor, coborând scările aşternute cu covoare roşii, în căutarea sălii de lectură. Servitorii ce-i ieşeau în cale se lipeau de pereţi, făcându-i loc să treacă, iar el mergea drept înainte ca şi cum nici nu i-ar fi văzut. O bătrână gârbovită, cu părul alb, dar îmbrăcată într-o rochie decoltată de mătase argintie, crezând că întârziase la masă, se grăbea nevoie mare, legănându-se caraghios ca o raţă, aşa că domnul de la San Francisco izbuti s-o întreacă fără prea mare efort. Se opri lângă uşile cu geamuri de cristal ale restaurantului, în care se şi adunase lumea şi începuse să mănânce. Pe o măsuţă erau îngrămădite cutii cu havane şi ţigări egiptene. Domnul de la San Francisco îşi alese o ţigară groasă de foi „Manila” şi aruncă pe masă trei lire; traversând o terasă acoperită, se uită în treacăt prin geamul deschis. Din întuneric îi suflă în obraz o boare molcomă şi îi păru că desluşeşte coroana bătrânului palmier ce-şi întindea pe cerul înstelat crengile care păreau uriaşe. Auzi în depărtare vuietul monoton al mării... în sala de lectură confortabilă şi luminoasă, unde domnea o linişte deplină, stătea în picioare lângă o masă, răsfoind ziarele, un neamţ cărunt care semăna cu Ibsen. Purta ochelari cu ramă de argint şi avea în ochi o expresie de uluire dementă. Aruncându-i o privire rece, domnul de la San Francisco se aşeză într-un fotoliu adânc de piele, într-un colţ, lângă o lampă cu abajur verde, îşi puse *pince-nez*-ul, îşi smuci capul într-o parte şi în alta, ca să mai slăbească strânsoarea gulerului ce-l gâtuia, şi desfăcu ziarul care aproape îl acoperi. Parcurse în grabă titlurile

diverselor articole, citi câteva rânduri despre războiul din Balcani, care nu se mai sfârşea, întoarse cu un gest obişnuit ziarul şi, deodată, rândurile tipărite îi fulgerară parcă înaintea ochilor strălucind sticlos, gâtul i se încordă, ochii i se bulbucară, *pince-nez-ul* îi căzu de pe nas… Făcu o sforţare să se ridice, să tragă aer în piept, şi începu să horcăie cumplit; maxilarul inferior i se lăsă moale în jos, lăsând să se vadă coroanele strălucitoare de aur, capul îi căzu pe umăr şi tresăltă de câteva ori, piepţii cămăşii i se umflară şi tot trupul, zvârcolindu-se ca într-o luptă aprigă, cu cineva nevăzut, lunecă pe podea, agăţând covorul cu tocurile.

Dacă în sala de lectură nu s-ar fi aflat neamţul, cei de la hotel s-ar fi priceput ei să ascundă şi să şteargă orice urmă a acestei groaznice întâmplări: l-ar fi apucat pe domnul de la San Francisco de cap şi de picioare şi, cât ai clipi din ochi, l-ar fi scos şi dus cât mai departe, aşa că niciunul dintre oaspeţi n-ar fi prins de veste ce bucluc le făcuse. Dar neamţul se repezise afară din sala de lectură, strigând ca din gură de şarpe, şi ridicasc în picioare tot hotelul şi restaurantul. Mulţi dintre oaspeţi săreau de la masă, răsturnând scaunele, alţii dădeau fuga, palizi, spre sala de lectură, se auzea răsunând în toate limbile: „Ce-i? Ce s-a întâmplat?”, şi nimeni nu era în stare să dea un răspuns ca lumea, nimeni nu înţelegea ce se petrece, fiindcă oamenii, de când lumea, rămân uluiţi şi nu-şi cred ochilor şi urechilor când e vorba de moarte. Stăpânul hotelului alerga de la un oaspete la altul, încercând să-i reţină pe cei care fugeau spre sala de lectură, străduindu-se să-i liniştească, încredinţându-i grabnic că ceea ce i s-a întâmplat domnului de la San Francisco e un moft, că nu este decâţun simplu leşjn-JDar nimeni nu-T asculta, căci mulţi văzuseră cu ochii lor cum lacheii şi oamenii de serviciu smulseseră de pe el cravata, vesta, smochingul mototolit şi chiar, Dumnezeu mai ştie de ce, pantofii de lac

de pe picioarele-i plate în ciorapi negri de mătase: El se mai zbătea încă. Lupta aprig cu moartea, nu voia să se lase biruit de ea, îl surprinsese prea brutal, prea pe negândite. Clătina capul, horcăia de parcă ar fi avut beregata tăiată, iar ochii îi erau daţi peste cap ca la un om beat… Când fu dus în grabă şi întins pe pat în camera 43 – camera cea mai mică, cea mai prizărită, rece şi umedă, din fundul culoarului – veni în fugă fiică-sa cu părul despletit, cu halatul neîncheiat, ce lăsa să i se vadă sânii goi, ridicaţi de corset, apoi apăru şi soţia gătită pentru supeu, cu gura larg deschisă de groază… însă domnul de la San Francisco, chiar în clipa aceea, încetase de a mai face vreo mişcare.

Un sfert de oră mai târziu, viaţa hotelului îşi reluase cât de cât cursul obişnuit. Seara însă era iremediabil stricată. Unii, întorcându-se la masă, mâncau în tăcere, cu un aer jignit, în timp ce stăpânul hotelului trecea de la unul la altul, *

f ridicând din umeri cu o furie neputincioasă şi stăpânită, y simţindu-se vinovat fără să fi greşit cu ceva, asigurând pe r fiecare în parte că el înţelege perfect „cât e de neplăcut acest lucru” şi că promite pe cuvânt de onoare că va face „tot ce-i; va sta în putinţă” ca să înlăture această neplăcere; a trebuit r să se renunţe la tarantelă, becurile de prisos au fost stinse; călătorii, în majoritate, s-au dus la berărie. Şi s-a întins în n tot hotelul o linişte atât de profundă, încât se auzea desluşit f tic-tacul pendulei în vestibul, unde numai un papagal, i foindu-se în cuşca lui. bolborosea răguşit, uneori, izbutind să adoarmă cu un picioruş caraghios agăţat de beţişorul de sus…

Domnul de la San Francisco zăcea lungit pp nu p-l nrrlirmr de fier, sub nişte pături aspre de lână, asupra cărora cădea din „tavan lumina chioară a unui singur bec. Punga cu gheaţă f în acoperea fruntea rece şi udă. Faţa pământie, peste care: se şi aşternuse umbra morţii, se răcea pe încetul, horcăitul ce-i ieşea din gura larg

deschisă, în care lucea aurul dinţilor, era tot mai slab. Cel care horcăia astfel nu mai era domnul f de la San Francisco – el nu mai exista ci un altul parcă, f Soţia lui, fiica lui, doctorul şi servitorii stăteau în picioare. lângă pat şi-l priveau. Deodată, ceea ce aşteptau şi de care se temeau se împlini: horcăitul se stinse şi încet, încet, sub ochii tuturor, se aşternu paloarea pe chipul mortului şi trăsăturile feţei începură a se subţia şi a se lumina de o frumuseţe pe care de mult s-ar fi cuvenit s-o aibă…

În cameră intră stăpânul hotelului. „Gi<? e morão, îi} spuse în şoaptă doctorul.

Hotelierul dădu cu indiferenţă din umeri. *Misiress*, pe obrajii căreia se prelingeau încet lacrimile, se apropie de! el şi-i spuse cu sfială că acum soţul ci decedat trebuie să fie transportat în camera lui. / – Asta în niciun caz, *madame*, răspunse stăpânul hotelului foarte cuviincios, dar de data asta fără un pic de amabilitate şi nu în englezeşte, ci în franţuzeşte. Prea era neînsemnată suma de bani pe care o putea încasa acum de pe urma călătorilor de la San Francisco ca să mai prezinte vreun interes pentru el. Un asemenea lucru este absolut imposibil, *madame*, rosti el şi adăugă ca explicaţie că preţuieşte mult aceste apartamente şi că, dacă s-ar conforma dorinţei ei, (acest lucru s-ar afla numaidecât la Capri şi turiştii ar evita. să-şi rezerve camere în hotelul lui.

Miss, care în tot timpul acesta îl privise ciudat, căzu pe scaun şi, astupându-şi gura cu batista, izbucni în hohote de plâns. Lacrimile de pe obrajii soţiei se zvântară pe dată: aprinzându-se la faţă, ridică tonul şi ceru să i se îndeplinească dorinţa; vorbea în limba ci fiindcă nu-i venea a crede că nu se mai bucurau de consideraţia pe care o avuseseră totdeauna cât trăise soţul. Stăpânul hotelului i-o tăie cuviincios şi cu multă demnitate: dacă doamna nu agreează rânduielile hotelului, el nu-şi ia îndrăzneala s-o reţină; apoi îi spuse foarte hotărât că în zori de zi corpul

defunctului trebuie să fie scos din hotel, că poliţia a şi fost înştiinţată, aşa că reprezentantul ci nu va întârzia să vină pentru îndeplinirea. formalităţilor necesare… Doamna întrebă dacă se poate găsi la Capri un coşciug gata confecţionat, oricum ar fi el. Din păcate nu, este imposibil, iar ca să-l facă cineva n-ar avea timp. Vor fi nevoiţi să recurgă la altă soluţie… De pildă, apa minerală i se aduce în nişte lăzi mari şi lungi… Dintr-o astfel de ladă pot fi scoase despărţiturile…

Noaptea când tot hotelul dormea, au deschis fereastra camerei 4 – 3, care dădea într-un colţ al grădinii, unde, sub zidul înalt de piatră cu cioburi de sticlă înfipte deasupra, creştea un firav banan, au stins lumina, au închis uşa cu cheia şi au plecat. Mortul rămase în întuneric. Stelele albastre îl priveau de pe bol la cerească, un greier prinse a ţârâi trist într-o crăpătură din perete… în coridorul slab luminat şedeau pe pervazul un «i ferestre două subrete cârpind ceva. Luigi, în papuci, apăru cu un vraf de haine pe braţ.

— *Pronto*? (Gata?) întrebă el într-o şoaptă şuierătoare şi cu un aer prefăcut îngrijorat, arătând cu ochii spre uşa macabră din capătul culoarului. Agitând uşurel mâna liberă în direcţia uşii cu pricina, strigă şoptit – PartenzaZ1, cuvânt ce se rosteşte în mod obişnuit în gările din Italia. În momentul plecării trenului, şi cameristele, înăbuşindu-şi hohotele de râs, îşi lăsară capul una pe umărul celeilalte.

Luigi, săltând uşor, dădu fuga până la uşă, ciocăni încetişor şi, plecându-şi capul într-o parte, întrebă cu cel mai adânc respect:

— Ha sonato, signore?

Încordându-şi gâtul şi scoţând bărbia înainte, îşi răspunse singur, trist şi tărăgănat, cu un glas dogit:

— *Yes*, come în…

În zori de zi, când fereastra camerei 43 începu să se lumineze şi vântul umed făcu să freamăte frunzişul zimţat

al bananului, când se lumină de ziuă şi cerul azuriu al dimineţii se bolti peste crestele sinilii ale munţilor Italiei, iar soarele auri piscul limpede conturat al lui Monte Solaro, când ieşiră la lucru pietrarii care reparau potecile pentru turişti, fu adusă la uşa camerei 43 o ladă lungă care servise la transportul apei minerale. Curând după aceea ea deveni aşa de grea că îi stâlcea genunchii ajutorului de portar, care o transporta în goană, într-o birjă cu un cal, pe şoseaua albă ce şerpuieşte în serpentine pe povârnişurile insulei Capri, printre vii şi ziduri de piatră, şi coboară, coboară, ceboară mereu până la mare. Birjarul, un om slăbănog cu ochii injectaţi, cu o haină uzată cu mâneci prea scurte şi încălţăminte scâlciată, era mahmur după chef. Toată noaptea jucase zaruri la *trattoria*, iar acum îşi tot îndemna cu biciul căluţul bine hrănit şi împopoţonat după obiceiul sicilian cu felurite zorzoane – zurgălăi cu clinchet cristalin şi pompoane colorate de lână. Pe vârfurile sădelcei de aramă era prinsă o pană lungă care ieşea din moţul tuns al căluţului şi se clătina în ritmul mersului. Birjarul, mahmur, nu scotea o vorbă. Era copleşit de remuşcări că-i plin de năravuri şi duce o viaţă dezmăţată, şi fiindcă pierduse până la ultima lescaie toţi gologanii ce-i zornăiseră prin buzunare în ajun. Dar într-o dimineaţă răcoroasă ca aceasta, cu aerul proaspăt şi cerul senin, omul se trezeşte repede din beţie şi nu se mai simte împovărat de griji. Apoi îl mai mângâia pe birjar şi norocul neaşteptat ce-i picase de pe urma unui oarecare domn de la San Francisco, care îşi bălăbănea capul mort în lada din spatele lui… Vaporaşul ce se zărea ca un gândac jos, departe pe întinderea albastră suavă a apelor, nuanţă atât de caracteristică golfului Neapole, era gata de plecare. Ecoul sirenei răsuna în întreaga insulă, unde fiecare cotitură, pisc sau stâncă se vedea atât de limpede de parcă nu erau învăluite de aer. Lângă chei, ajutorul portarului fu ajuns din urmă de portar care însoţise, în automobilul ce le

adusese cu mare viteză, pe mistressşi pe *miss*, palide, cu / i ochii în fundul capului, după o noapte de nesomn şi lacrimi. (Peste vreo zece minute, vaporaşul începu să despice valurile cu zgomot, îndreptându-se iarăşi spre Sorrento, Castellamare, i îndepărtând pentru totdeauna de Capri familia de la San Francisco. Iarjge jsnlă& ei

Pe aceasta insulă a vieţuit cu două mii de ani în urmă un om care se dedase la fapte urâte şi crude, care pusese stăpânire, nu se ştie în virtutea cărui drept, peste milioane de f oameni şi care, pierzându-şi capul de atâta absurdă putere I şi de frică să nu fie trădat şi ucis, fusese de o cruzime fără margini. Şi omenirea nu l-a uitat, şi toţi cei care, în virtutea unor drepturi tot atât de absurde şi cu aceeaşi cruzime stăpânesc astăzi lumea, vin de pe întreg globul pământesc să vadă ruinele palatului lui de piatră, durat pe povârnişul cel mai abrupt al insulei. În această dimineaţă minunată, toţi cei care veniseră la Capri cu acest scop mai dormeau încă prin hoteluri, cu toate că în faţa porţilor şi începuseră să fie aduşi micii măgăruşi cenuşii cu şei roşii, pe care aveau să încalece americani şi americance, nemţi şi nemţoaice de diferite vârste, bine odihniţi şi ghiftuiţi. Iar în urma lor aveau să alerge astăzi, ca şi în alte zile, pe potecile bolovănoase, urcând fără oprire tot mai sus, până la piscul Monte Tiberio, zdrenţăroasele bătrâne de la Capri, cu câte o joardă în mâinile lor noduroase.

Călătorii, liniştiţi de faptul că bătrânul defunct de la San! Francisco, care avusese de gând să facă ascensiunea împreună cu ei, dar în loc de asta îi speriase, aducându-le deodată aminte de moarte, a şi fost transportat la Neapole, dormeau duşi; iar în insulă domnea liniştea, magazinele din oraş nu erau încă deschise. Numai în mica piaţă se vindea peşte şi zarzavat, şi nu vedeai aici decât oameni din popor, printre care se afla fără treabă, ca întotdeauna, şi Lorenzo, un barcagiu bătrân şi înalt, un chefliu chipeş şi

fără griji, vestit în toată Italia pentru frumuseţea lui şi care pozase la mulţi pictori. Adusese şi vânduse pe preţ de nimic doi homari pescuiţi de el în acea noapte şi care foşneau acum în sorţul bucătarului aceluiaşi hotel în care îşi petrecuse noaptea familia de la San Francisco. Lorenzo putea să stea fără griji chiar până seara târziu, privind cu un aer maiestuos în jurul său, pozând cu zdrenţele în care era îmbrăcat, cu cioanca şi cu bereta lui roşie de lână, trasă pe o ureche. În timpul ăsta prin râpele din Monte Solaro, pe vechiul drum săpat în stâncă de fenicieni, pe treptele de piatră coborau dinspre Anacapri doi munteni din Abruzzi. Unul din ei ţinea sub haina de piele un cimpoi – un burduf mare cu două fluiere. Celălalt, muntean» ducea un instrument asemănător cu cavalul. Veneau spre vale, unde se întindea la picioarele lor un ţinut minunat, luminos şi însorit. Cât cuprindeai cu ochiul vedeai povârnişurile stâncoase ale insulei, azurul feeric al apelor pe care părea că pluteşte insula, iar spre răsărit – aburii străvezii ce se ridicau deasupra mării, sub razele orbitoare ale soarelui care începuse să dogorească, înălţându-se tot mai sus – piscurile Italiei, învăluite în pâcla dimineţii, care abia se conturau pe albastrul cerului, munţii apropiaţi şi îndepărtaţi, a căror frumuseţe nu poate fi redată în cuvinte… La jumătate de calc, ei îşi încetiniră pasul: deasupra drumului, în firida săpată în peretele stâncos al lui Monte Solaro, luminată de soare, scăldată în căldura şi strălucirea lui, se înălţa în candid veşmânt alb de ghips, cu o cunună aurită ruginită de ploi, Maica Domnului, blândă şi iertătoare, cu ochii ridicaţi spre cer, spre sălaşurile de-a pururea fericite ale împărăţiei fiului ei de trei ori binecuvântat. Muntenii se descoperiră, îşi duseră la gură fluierele şi, deodată, răsunară cu smerită voioşie slăvirile lor în cinstea soarelui, a dimineţii şi a ei, ocrotitoarea fără de prihană a tuturor celor obidiţi în această lume rea şi minunată, şi în cinstea celui născut din pântecul ei în

peştera Betleemului, în sărăcăciosul staul de pe pământul îndepărtat al Iudeei… \ Cât despre rămăşiţele pământeşti ale bătrânului de la San 1 Francisco, ele luau drumul spre casă, spre mormânt, spre ţări murile Lumii Noi. Expuse la multe umilinţe şi jigniri din partea oamenilor, rătăcind prin antrepozitele porturilor, rămăşiţele pământeşti ale domnului de la San Francisco nimeriră în cele din urmă iarăşi pe acelaşi vas renumit care îl adusese nu demult cu atâtea onoruri în Lumea Veche. Acum însă îl ascundeau de cei vii. Sicriul lui gudronat fu coborât în întu „nericul adânc al calei. Vasul îşi reluă drumul lung, despicând valurile mării. În timpul nopţii trecu pe lângă insula Capri; şi triste erau luminile vaporului ce se pierdeau încet în largul mării, pentru cei ce le priveau de pe ţărm. Dar în sălile vasului cu pereţii împodobiţi cu marmură, strălucind de lui minile policandrelor, avea loc şi în noaptea asta, ca de obicei, un bal plin de însufleţire.

Tot aşa şi în nopţile următoare, deşi în larg bântuia o furtună năprasnică, care vuia cu tânguiri de marş funebru, înălţându-şi talazurile ce păreau îndoliate cu crestele lor argintate de spumă. Nenumăratele lumini ale vasului abia se întrezăreau printre fulgii deşi de zăpadă, de sus, de la Diavolul ce stă de strajă la stâncile Gibraltarului, la porţile de piatră ale celor două lumi, şi care urmărea cum se pierdea vaporul în beznă r-i furtună. Diavolul era uriaş ca o stâncă, dar şi mai uriaş era vaporul cu multe etaje şi multe coşuri, opera trufiei nemărginite a Omului Nou, cu inima tot veche. Furtuna se năpustea peste greementul vaporului şi peste coşurile lui largi, albite de zăpadă, dar vaporul era de nezdruncinat, semeţ, maiestuos – şi înfricoşător. Pe coverta cea mai de sus se înălţau, singuratece în bătaia viscolului, încăperile confortabile, slab luminate, unde, cufundat într-un somn tulburat de grijă* trona căpitanul vasului, colosul care semăna cu un zeu. El auzea urletul sfâşietor şi răcnetele turbate ale sirenei, înăbuşite de

furtună, dar îl liniştea faptul, neînţeles la urma urmei nici de el, că în dosul peretelui se afla o cabină mare, blindată parcă, în care stăruia un tainic vuiet, pâlpâitul şi trosnetul sec al luminilor ce ţâşneau şi se revărsau în jurul unui telegrafist palid, cu un semicerc metalic pe cap. În măruntaiele „Atlantidei" unde se găseau cazanele uriaşe, de mii de tone, cu străluciri de oţel, scoţând abur, picurând apă clocotită sau ulei, precum şi alte felurite maşini din adâncurile încinse până la maximum de focuri infernale, unde clocoteau forţe spăimântătoare, care prin încordarea lor puneau în mişcare nava, forţe care se transmiteau până în chila navei, până în hruba întunecoasă nesfârşit de lungă, până în tunelul rotund, slab luminat de becuri electrice, unde se roteau încet, cu o rigoare copleşitoare pentru mintea omului, axa gigantică în albia ei unsuroasă, asemenea unei dihănii monstruoase, culcată în bârlogul ei. Dar în sânul „Atlantidei" sălile de restaurant şi de bal erau pline de lumină şi veselie, vuiau de larma glasurilor mulţimii elegante ce petrecea în mireasmă de flori proaspete şi în sunetele minunatei orchestre de coarde.

Şi se găsea din nou acolo perechea graţioasă de îndrăgostiţi plătiţi, care evolua în ritmul dansului, unduind anevoie, strâns îmbrăţişaţi în mijlocul mulţimii, în lumina orbitoare, în strălucirea mătăsurilor, a briliantelor şi a umerilor dezgoliţi ai femeilor. Ea – o fată frumoasă cu genele lăsate în jos candid, vinovat, şi pieptănată simplu. El – un tânăr bine clădit, înalt, cu părul negru, pomădat şi lins, palid de prea multă pudră, încălţat „cu pantofi de lac, după ultima modă, îmbrăcat într-un frac cu pulpane lungi, ce-i venea ca turnat – semăna cu o lipitoare uriaşă.

Şi nimeni nu ştia că de mult perechea aceasta se săturase de chinul fericirii sale aparente, simulată în sunetele impu\ dic-melancolice ale muzicii, cum nimeni nu ştia că în adâncul / întunecos al calei zace un sicriu în preajma mohorâtelor mă/ runtaie toride ale vaporului care

biruia anevoie întunerici-lj oceanul, furtuna…

Vasilievskoe, octombrie 1915